

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiertotalouden vauhdittamisessa ajankohtaista EU:ssa ja ministeriöissä

Mika Honkanen, työ- ja elinkeinoministeriö

Anna-Maija Pajukallio, ympäristöministeriö

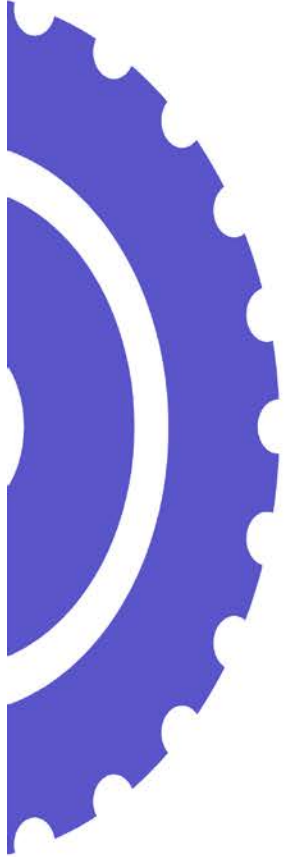
Tukesin Kiertotalouden turvallisuushankkeen loppuseminaari
15.11.2018, Säätytalo

Esityksen sisältö

- Taustaa
- Kansalliset puitteet – ohjelmat, strategiat, tiekartat...
- Vapaaehtoiset sopimukset
- Jätesäätelyn kehittäminen
- Julkiset kestävät ja innovatiiviset hankinnat
- EU:n kiertotalouspaketti (ml jätedirektiivit ja SUP-direktiiviehdotus)
- Kansallinen muovitiekartta

Kiertotalous systeemistä pitkän aikavälin muutosta

- tuotteiden, materiaalien ja resurssien arvo taloudessa säilyy mahdollisimman pitkään
 - tuotteet suunnitellaan kierrätettäviksi/uudelleenkäytettäviksi ja elinkaarta pidennetään arvoketjusuunnittelulla
- **vain taloudellisesti kannattava ja markkinaehtoinen kiertotalous luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja parantaa työllisyyttä**
 - hyödynnettävä markkinalähtöisiä ja kilpailullisia keinoja
 - markkina- ja kysyntäpohjaiset teknologiset ratkaisut, uudet innovaatiot ja kumppanuudet edistävät parhaiten resursseja tehokkaammin hyödyntäviä arvoketjuja
 - edellyttää panostamista koulutukseen ja innovaatio-, kokeilu- sekä tutkimuspolitiikkaan
 - ongelmaksi voi muodostua kiertotalouteen siirtymisvaihe, joka voi nostaa kustannuksia ja heikentää kilpailukykyä
- jäykkä regulaatio ei vastaa markkinoiden tarpeisiin tai teknologiseen kehitykseen
 - vain jätedirektiivien muutoksilla ei päästä kiertotalouteen

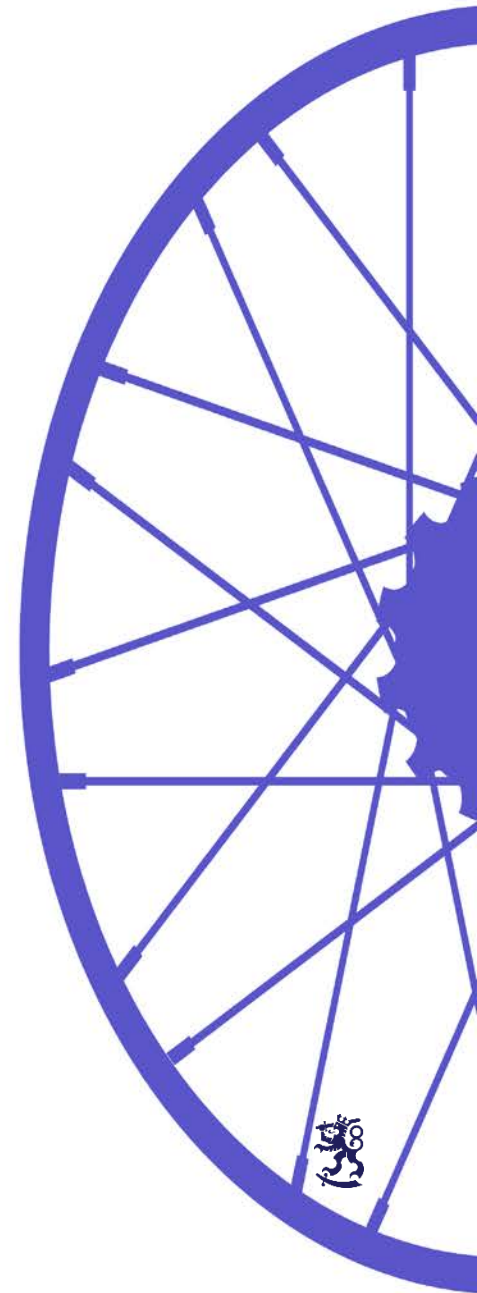

Yritykset, jotka ottavat lähestymistavakseen yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisen ovat laajakatseisempia ja eteenpäin menevämpiä

Nettopositiiviset yritykset tavoittelevat liiketoimintaa, jonka avulla ne tuottavat enemmän yhteiskunnallisia, ympäristö- ja taloushyötyjä kuin haittoja

- tavoitteena pienentää jalanjälki (haitat) pieneksi ja kasvattaa kädenjälki (hyödyt) suureksi
- tuotteesta voidaan maksaa enemmän

➤ **johtaa kestävään kasvuun**

Hallitus: Suomi kiertotalouden globaaliksi
kärkimaaksi vuoteen 2025 mennessä –
BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT hallitusohjelman
kärkihankkeet tukemassa tätä

Suomen kiertotalouden tiekartta 2016-2025,
sekä toimenpideohjelma

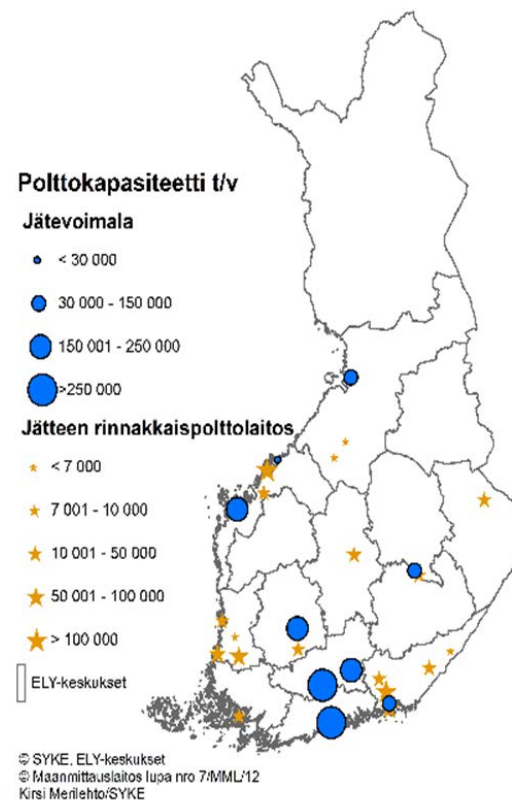
Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 – ”kierrätyksetä kiertotalouteen”

Kapastieettitarve

- Uudelleenkäyttöä ja sen valmistelua lisättävä
- Syntypaikkalajittelua lisättävä (rakennusjätteet, yhdyskuntajätteet)
- Biojätteen/biohajoavan jätteen käsittelylaitoksille runsaasti lisätarvetta
- Yhden polttolaitoksen tarve

Innovaatioiden tarve

- Jätteen synnyn ehkäisyyn/teollisiin symbiooseihin
- Uudelleenkäyttöön ja sen valmisteluun
- Haja-asutusalueiden yhdyskuntajätteen kierrätykseen
- Biohajoavien jätteiden jalostamiseen markkinoiden tarpeita vastaaviksi lannoitetuotteiksi
- Muovin kierrätykseen

Painopistealueet

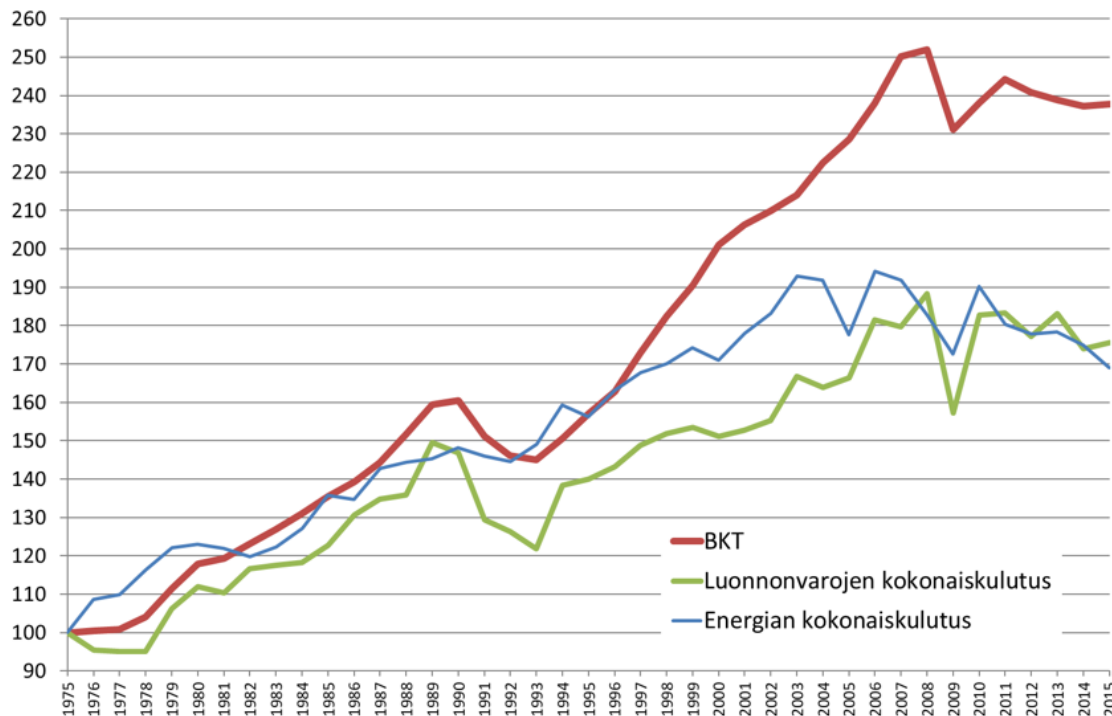
Kansallinen materiaalitehokkuusohjelma - päivitys 2017

Työ- ja elinkeinoministeriön Julkaisuja • Yritykset • 5/2018

**Kestävää kasvua
materiaalitehokkuudella**

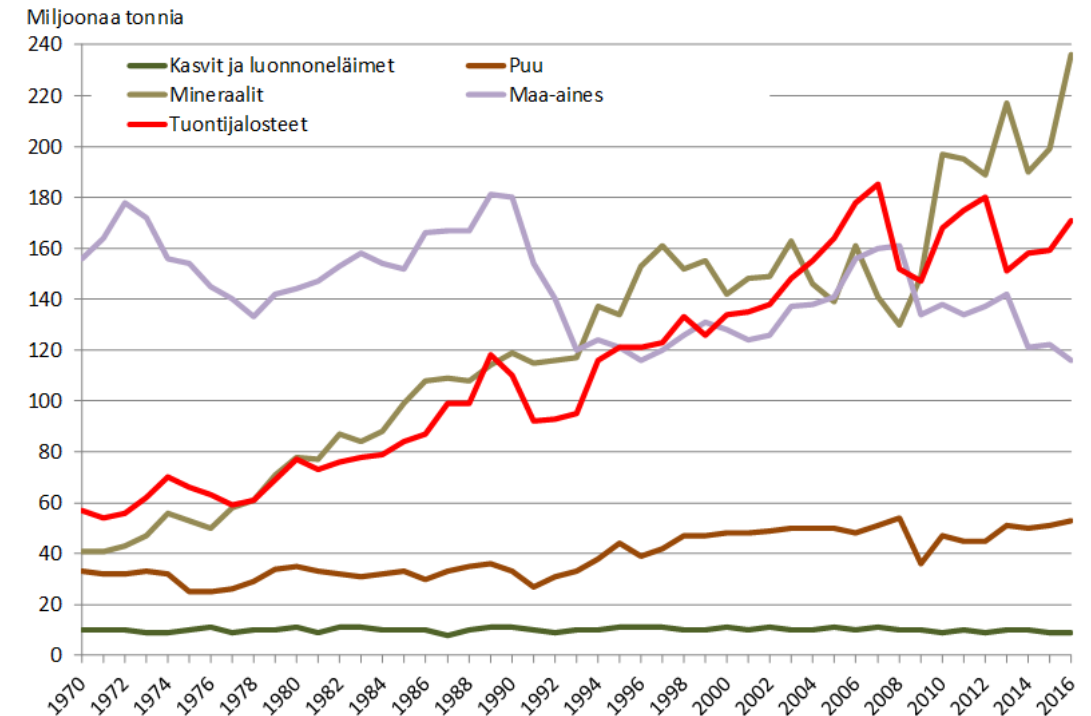
Kohti kestävämpää kasvua

Suomen BKT ja luonnonvarojen kokonaiskäyttö 1975–2015 1975=100

Suomen kansantalous perustuu vahvasti luonnonvarojen käyttöön

luonnonvarojen kokonaiskäyttö materiaaliryhmittäin 1970–2016

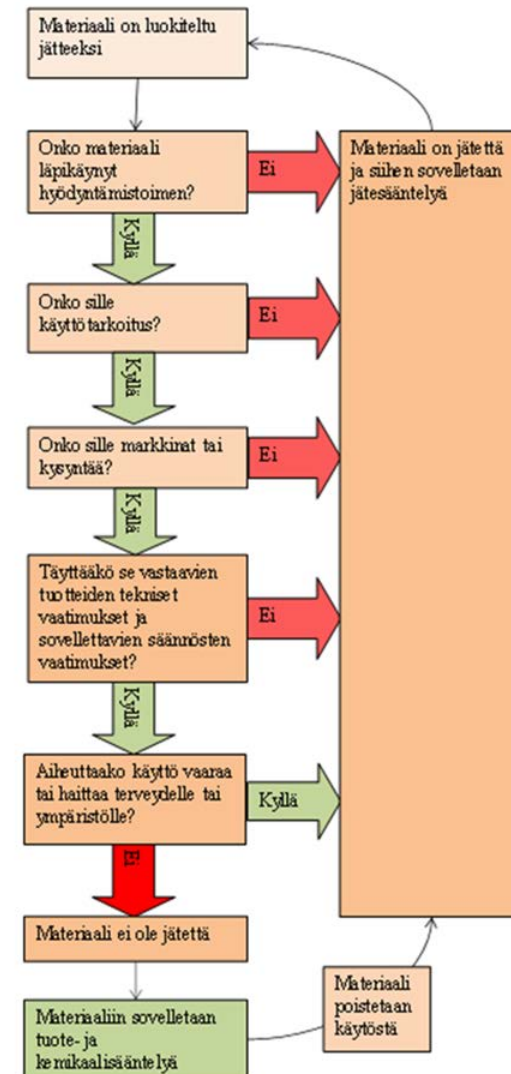

Sääntelyn sijaan vapaaehtoisia ohjauskeinoja kuten green deal -sopimukset

- Ympäristöministeriössä valmistellaan ja kehitetään prosessia, ohjeistusta ja kriteeristöä vapaaehtoisten Green Deal -sopimusten käyttöönoton edistämiseksi eri teemoissa.
 - kunnianhimoiset ja seurattavissa olevat tavoitteet – seurannasta sovitaan sopimuksessa
 - verrattain nopeasti saavutettavissa olevat tulokset, sopimuksen nopea toimeenpano
 - ympäristön kannalta merkittävät vaikutukset
 - lisäarvo verrattuna nykytilaan – ei tehdä business as usual -tapauksissa
 - uusien ratkaisu- ja toimintamallien kehittäminen
 - vahva keskinäinen vuorovaikutus ja sitoutuminen osapuolilla
 - sopimuksia ei laadita yksittäisen yrityksen kanssa
 - sopimukseen osallistuminen on avointa kaikille kiinnostuneille sopimuksen aihepiirin kannalta relevanteille toimijoille
 - sopimuksilla ei voi estää tarvittavan lainsäädännön säätämistä (huomioitava aina kokonaiskuva)
- Teemoja: muovikassisopimus, öljyjätehuolto, autoala, rakennusten purkujätteet, puukiukaat, F-kaasujen talteenotto jne.
- Paljon yhteistä materiaalisitoumusten kanssa!

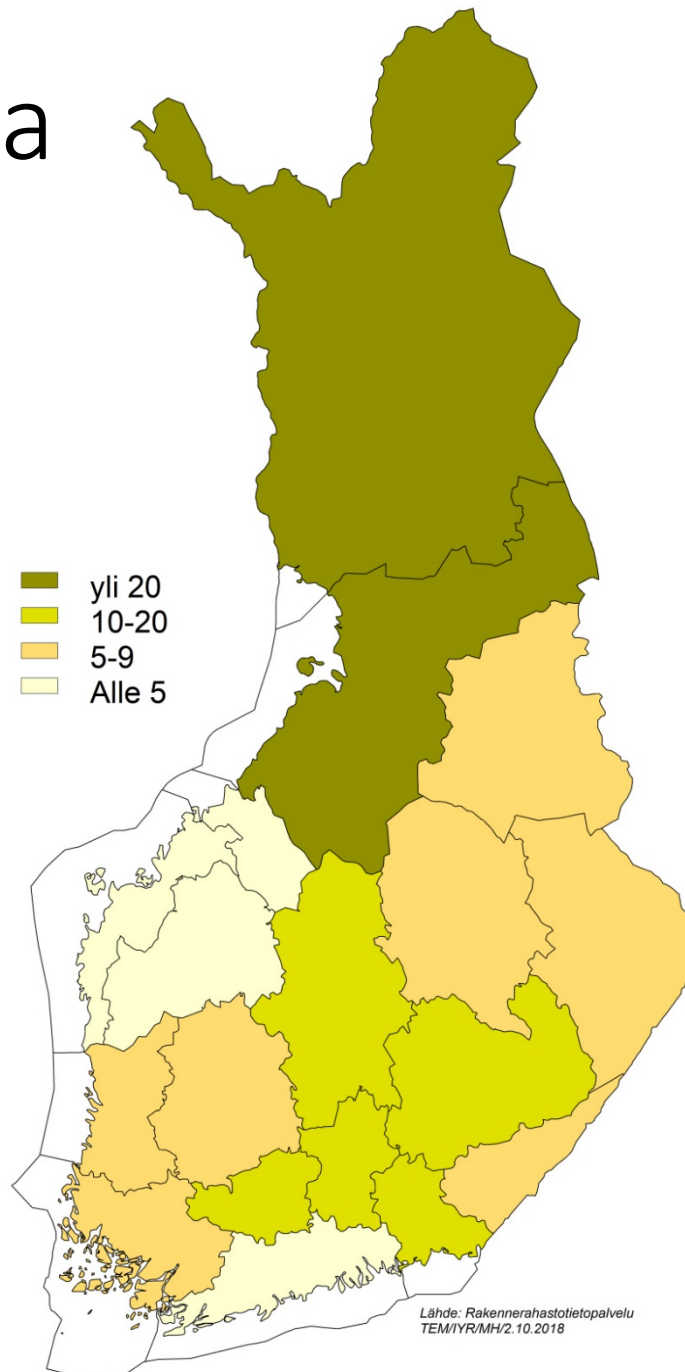
Jätesääntelyn kehittäminen kiertotaloutta tukeväksi

- Eräiden jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa eli MARA-asetus uusittu kokonaan, voimaan 1.1.2018
- Eräiden maa-ainesjätteiden hyödyntämistä koskeva MASA-asetus lähdössä lausunnoille
- Jätteen luokituksen päättymistä (EoW) koskevan sääntelyn kehittäminen
 - Betonimursketta koskeva EoW toivottavasti pian lausunnoilla
 - Tapauskohtaista päätöksentekoa koskeva ohjeistus valmistumassa
 - Selvitetään päätöksenteon kehittämistä
- Jätelain uudistuksen toinen vaihe; jätteiden ja sivuvirtojen tietöalustan luominen (JÄSTI)

Kiertotaloushankkeita

(EAKR+ESR 2014-10/2018)

Kestävien ja innovatiivisten hankintojen osaamiskeskus

Keino aloitti 1.3.2018

www.hankintakeino.fi

Keinon päätavoitteet

- Vaikuttavampia hankintoja ja hankinnat osaksi julkisen hallinnon johtamista
- Hankinnoilla voidaan edistää kestävästä kehitystä ja innovatiivisten ratkaisujen leviämistä
- Hankintayksiköt jakavat avoimesti tietoa omista kokemuksistaan ja oppivat toisiltaan

Konsortio KEINO:n toteuttajana

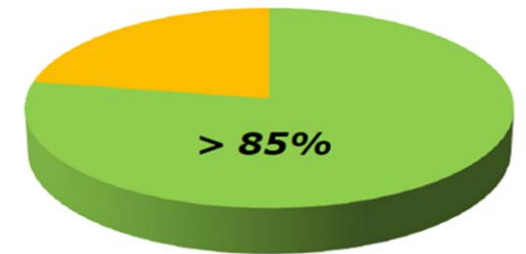
- Osaamiskeskuksen toimintaa koordinoi Motiva Oy
- Muut KEINO-organisaatiot:
 - Suomen Kuntaliitto
 - Teknologian Tutkimuskeskus VTT Oy
 - Innovaatorahoituskeskus Business Finland
 - Suomen ympäristökeskus SYKE
 - Hansel Oy
 - KL-Kuntahankinnat Oy
 - Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Komission kiertotalouspaketti - missä mennään?

- **Komissio antoi 2.12.2015 kiertotalouspaketin**
 - **Kiertotalouden toimintasuunnitelma (2016 -2018)**
 - Tarkastellaan toimia, joihin EU-tasolla on ryhdyttävä kiertotalouden edistämiseksi (54 kpl)
 - Tarkasteltuja toimia eri osa-alueilla esim. tuotanto, kulutus, jätehuolto, uusioraaka-aineiden markkinat
 - Keskeiset sektorit muovit, ruokajäte, kriittiset raaka-aineet, rakentaminen ja purkaminen, biomassa ja biopohjaiset tuotteet
 - Pyritään kehittämään mahdollistavaa toimintaympäristöä
 - Haetaan säätelyn ja muiden keinojen tasapainoa
 - **Ehdotukset kuuden jätealan direktiivin muuttamiseksi**
- **Komission toinen minipaketti julkaistiin 16.1.2018**
 - ✓ EU:n muovistrategia
 - ✓ tiedonanto kemikaali-, tuote- ja jätelainsäädännön rajapinnoista jne.
- **Suomen EU-puheenjohtajuus taitekohdassa - vaikuttamisen paikka!**

54 actions covering the whole cycle

■ *Actions delivered*

■ *Work started*

EU:n jätesäädöspaketti

- = 4 direktiiviä, joilla muutetaan kuutta jätealan direktiiviä
 - **Jätedirektiivin** muutos 2018/851
 - **Pakkausjätedirektiivin** muutos 2018/852
 - **Kaatopaikkadirektiivin** muutos 2018/850
 - **Romuajoneuvo-, paristo- ja SER-direktiivien** muutos 2018/849
- Hyväksyttiin 30.5.2018
- Julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 14.6.2018 (EUVL L 150)
- Tuli voimaan 4.7.2018
- Pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä 5.7.2020
 - Tarvitaan olennaisia muutoksia jätelakiin, ympäristönsuojelulakiin sekä lähes kaikkiin jätealan asetuksiin
 - HE-luonnokset 2019 aikana

•

Mikä muuttuu EU:n jätesäädös-paketin myötä?

• Jätehierarkian vahvistaminen

Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen

- Elintarvikejätteen, roskaantumisen vähentäminen
- Uudelleenkäytön lisääminen
- Ilmoittaminen esineiden vaarallisista aineista (SVHC)

Kierrätyksen lisääminen

- Yhdyskuntajätteet, pakkausjätteet, jäteöljy
- Erilliskeräyksen tehostaminen

Kaatopaikkakäsittelyn vähentäminen

- tavoitteet, kiellot

Tuottajavastuujärjestelmien harmonisointi

- vähimmäisvaatimukset

Sujuvoittaminen

- EoW- ja sivutuotemenettelyt

Seurannan tehostaminen, jätetietojen vertailukelpoisuuden parantaminen

- Tavoitteiden laskentamenetelmien harmonisointi
- Vaarallisten jätteiden jäljitettävyys (sähköinen raportointi)
- Jäsenmaiden raportoinnin laajentaminen ja fokusointi

”Skandaali”, tuohtui pormestar kaduille ja pusikoihin tursuavis

Mielipide | Kolumni

Antti Sinnemäki lupaa muovin/okrataloihin

Kaikki puhuvat nyt muovista –

Jos maailma pelastuisikin pelkästään huomiolla, jota muovijäte on viime kuuk

PÄÄKIRJOITUS

Pannaanko muovi verolle?

Julkiseen keskusteluun tulee nyt liukuhilnalta teollis elämäntapamme synnyttämiä ongelmia. Huoli ilmasti muutoksesta ei vielä ole ehtinyt unohtua, kun Suome

Talous

Muovikassien käyttö jyrkässä laskussa Sokoksissa – Ihmiset tuovat taas omia kassejaan kauppaan

Talous

Uusi jauhelihapaketti oli menestys ja vähensi muovin käyttöä – Elintarvikekonserni Atria teki aiempaa paremman tuloksen ja aloitti

Tyynenmeren pyörre paljastui

sitoista kertaa suuremmaksi kuin

ssä vellova kaatopaikka on lähe

kertainen Suomen pinta-alaan nähden

... mittaukset osoittavat, että Tyynenmeren suurimmassa jätetihentymässä pyörii jopa 80 000 tonnia muovirooskaa.

Onko hammastahmassasi muov kylpyhuoneen perustarpeista l mikromuoveja – näin selvität, k käyttämässäsi tuotteissa

Ympäristölle vahingollisen mikromuovin käyttö kosm Suomi pohtii vielä, ryhtyykö se seuraamaan Ruot Tilaa

Muovinkierrätyksen piti alkaa k vuonna mutta toisin kävi – tavoit kiloa vuodessa jokaiselta suoma

Suomalaisilla olisi kierrätysintoa, mutta muovipakkausten keräyspisteverkosto v

Vasemalla muovitavaraa, jota ei saa laittaa muovipakkausten keräysastiaan. Oikealla astiaan kelpaavaa tavaraa. (KUVA: KAISA RAUTAHEIMO / HS)

HS.fi:n luetuimmat

JUURI NYT

PÄIVÄ

VIIKKO

- 1. Arkkitehtuurimuseon johtaja Juulia Kauste sai potkut

Muovia käytetään tulevaisuudessakin

- kevyt ja kestävä muovi talouskasvun ja hyvinvoinnin edistäjänä
 - 1960-luvulta muovin globaali tuotanto x 20 ja 20 vuoden kuluessa x 2
 - muoveja valmistetaan pääosin polttoaineiden tuotannosta ylijäävistä hiilivetyvirroista
 - öljystä nyt 4 % muovituotteisiin, mutta vuonna 2050 jo viidennes
 - pakkauksissa suojaa pakattavaa tuotetta (pilaantumisen tai tuhoutumisen ympäristövaikutukset moninkertaiset)
- muovin käyttö aiheuttaa vaikeita ympäristöongelmia ja mahdollisia terveyshaittoja (mikromuovit)
 - tunnetuin valtamerien viisi valtavaa jätepyörrettä
- EU aktivoitunut: Komission muovistrategia ja kertakäyttömuovien rajoittaminen
 - SUP-direktiivi voimaan parin, kolmen vuoden kuluttua
 - Suomessa Kaupan liiton ja YM:n muovikassisopimus uutena toimintatapana

Muovit kestäväen kasvun tukena

- muovin kierrätys ja muovia korvaavien vaihtoehtojen kehittäminen luo uusia ja valtavia globaaleja liiketoimintamahdollisuuksia
 - muovihaasteen kääntäminen liiketoimintamahdollisuuksiksi edellyttää strategisia valintoja, ratkaisulähtöistä politiikkaa ja voimavaroja
 - Suomessa muovipakkausjätteestä kierrätetään 24 %, vuonna 2025 oltava 50 % ja 2030 jo 55 %
 - EU:ssa kierrätetyn muovin kysyntä vain 6 % kaikesta muovin kysynnästä
- muovitiekartasta vastanneen yhteistyöryhmän puheenjohtaja kansanedustaja Hanna Kosonen, YM vetovastuussa
 - valmistelusta vastasi sihteeristö (YM, TEM, VTT, BF, SYKE, LUKE, THL, Sitra)

EU:n muovistrategia

- Tavoitteena vähentää muovijätteen ja -roskan aiheuttamia ongelmia:
 - Tehostetaan muovin talteenottoa ja kierrätystä sekä tuotesuunnittelua, joka edistää muovituotteiden uudelleenkäyttöä, korjattavuutta ja kierrätystä.
 - Luodaan edellytyksiä uusille kiertotalouden innovaatioille ja investoinneille
- Liite, jossa
 - EU-tason toimia koskeva luettelo aikatauluineen
 - Viranomaisille ja teollisuudelle suositeltuja toimia
 - Sitoumuskampanja
- Esimerkkejä toimista:
 - kertakäyttömuovialoite, mikromuovien käytön rajoittaminen esim. kosmetiikassa, kierrätysmuovia koskevat laatustandardit

Komission ”kertakäyttömuovialoite” eli ”SUP-direktiiviehdotus”

- Komissio antoi 28.5.2018 ehdotuksen direktiiviksi **tietyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämisestä COM(201) 340 final**
- Suuntaviivakeskustelu EU-ympäristöministerineuvostossa 9.10.2018.
- Euroopan parlamentti äänesti 23.10.2018.
- Kolmikantaneuvottelut alkoivat 6.11. Puheenjohtajan prioriteetti ja tavoitteena viedä neuvottelut päätökseen tämän syksyn aikana.

Mitä ehdotuksella tavoitellaan?

- Direktiiviehdotus kattaa 10 kertakäyttöistä muovituotetta, jotka yhdessä muodostavat 70 prosenttia merissä olevista roskista sekä kalastusvälineet.
- Tavoitteena on vähentää muovituotteiden haitallisia vaikutuksia sekä tukea siirtymistä kiertotalouteen innovatiivisten ja monikäyttöisten materiaalien avulla.
- Suomessa rantaroskista noin 27 % on muovisia kertakäyttötuotteita ja ne liittyvät pääosin syömiseen, juomiseen sekä tupakkaan.

Kertakäyttöiset muovituotteet ja kalastusvälineet sekä niihin liittyvät toimenpiteet

	Kulutuksen vähentäminen	Markkina- rajoitukset	Tuotesuunnittelu- vaatimukset	Merkintä- vaatimukset	Laajennettu tuottajan vastuu	Erilliskeräys tavoite	Valistustoimen- piteet
Elintarvike- pakkaukset	X				X		X
Juomakupit	X				X		X
Vanupuikot		X					
Aterimet, lautaset, sekoittimet, pillit		X					
Ilmapallojen sauvat		X					
Ilmapallot				X	X		X
Pakkaukset ja kääreet					X		X
Juomapakkaukset sekä niiden korkit ja kannet			X		X		X
- Juomapullot			X		X	X	X
Tupakkatuotteiden suodattimet					X		X
Hygienia- tarvikkeet:				X	X		X
- kosteuspyyhkeet				X			X
- terveyssiteet							
Kevyet muoviset kantokassit					X		X
Kalastusvälineet					X		X

Muovitiekartta

- Lähtökohtana tavoitteet vähentää muovijätteen ja -roskan aiheuttamia ongelmia, tehostaa muovin talteenottoa ja kierrätystä sekä tuotesuunnittelua, luoda edellytyksiä uusille kiertotalouden innovaatioille ja investoinneille sekä vähentää riippuvuutta fossiilisista raaka-aineista.
 - vastaa tammikuussa **EU:n muovistrategian** tavoitteita
- Kansallisella tiekartalla pyritään käynnistämään **nopeat toimet** muovihaasteeseen tarttumiseksi
- Tiekartan valmistelua ohjasi **yhteistyöryhmä** puheenjohtajana kansanedustaja Hanna Kosonen; mukana keskeiset ministeriöt, järjestöt
- Käytännön valmistelusta vastaa yhteistyöryhmän **sihteeristö** (YM, TEM, SYKE, THL, VTT, Luke, Sitra, BF)
- Luovutettiin 16.10.2018 – toimeenpano alkoi saman tien

VÄHENNÄ

JA VÄLTÄ,

KIERRÄTÄ

JA KORVAA

MUOVITIEKARTTA SUOMELLE

Ehdotukset toimenpiteiksi

Vähennetään roskaamista ja vältetään turhaa kulutusta

Selvitetään muoviveron käyttöönotto

Tehostetaan merkittävästi muovijätteen talteenottoa

Parannetaan muovien tunnistamista rakennuksissa sekä muovijätteen lajittelua rakennustyömailla

Tehostetaan maatalous- ja puutarhamuovien kierrätystä ja korvaamista

Otetaan talteenotetun muovin monipuoliset kierrätysratkaisut käyttöön

Panostetaan isosti korvaaviin ratkaisuihin ja perustetaan New Plastics -osaamisverkosto

Nostetaan muovihaaste näkyvästi Suomen kansainväliselle asialistalle

Viedään osaamista ja ratkaisuja

Lisätään tutkimustietoa muovien haitallisista terveys- ja ympäristövaikutuksista

Keräys ja kierrätys

**Tehostetaan
merkittävästi muovijätteen
talteenottoa**

Uudistetaan erilliskeräysvaatimuksia, lisätään talteenottoa ja keräyspaikkoja; käynnistetään kokeiluja muovijätteen erilliskeräykselle (pakkaukset ja ei-pakkaukset), etsitään keinoja kierrätettävyyden varmistamiseksi

**Otetaan talteenotetun
muovin monipuoliset
kierrätysratkaisut käyttöön**

Vauhditetaan erilaisille arvoketjuille sopivia kierrätysratkaisuja; arvioidaan kemiallisen kierrätyksen soveltuvuutta; perustetaan 1-2 muovijalostamo...

Taloudelliset ohjauskeinot, korvaavat ratkaisut

**Selvitetään
muoviveron käyttöönottoa**

Selvitetään muoviveroa ja
verotuksen suhdetta
tuottajavastuujärjestelmiin...

**Panostetaan isosti korvaaviin
ratkaisuihin ja perustetaan
New Plastics -osaamisverkosto**

Käynnistetään kansallinen ohjelma;
perustetaan New Plastics-
osaamisverkosto ...

Toimialalle suoraan suunnatut

Parannetaan muovien tunnistamista rakennuksissa sekä muovijätteen lajittelua rakennustyömailla

Inventaario rakennetun ympäristön muovin määrästä; pakkausmuovin vähentämistä koskeva ohjeistus ...

Tehostetaan maatalous- ja puutarhamuovien kierrätystä ja korvaamista

Ratkaisujen ja ohjauskeinojen etsiminen muovien kierrätyksen tehostamiseksi; biopohjaiset katteet; lisää tietoa ...

Kiitokset!

mika.honkanen@tem.fi &

anna-maija.pajukallio@ym.fi